

naložil, při čemž jest nerozhodno, proč tak učinil a zda chtěl snad žalobce zachrániti před nějakou újmou, schválil objednané zboží a nemůže nyní s úspěchem ani odpírati zaplacení kupní ceny ani domáhati se přiměřené slevy. Není tu tedy dovolací důvod ve smyslu §u 503 čís. 4 c. ř. s.

Čís. 2713.

O nároku člena řádové kongregace proti řádové kongregaci katolické církve o placení výživného nelze jednati na soudě.

(Rozh. ze dne 12. června 1923, Rv I 1354/22.)

O nároku člena řádové kongregace proti řádové kongregaci katolické církve o placení výživného rozhodly o b a n i ž š í s o u d y věcně. Ne j- v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů i s předchozím řízením a odmítl žalobu.

D ů v o d y:

Žalobce domáhá se na žalované kongregaci placení výživného z důvodu své žalobní smlouvy, která se stala tím, že složil roku 1902 v kongregaci té professi na základě stanov (regulí) tehdáž platných, které i dnes pro jeho poměr ke kongregaci jsou rozhodny — nové stanovy z roku 1914 ho prý nezavazují, ježto jich nepřijal a přijetí je prý nutné, protože jde právě o poměr smluvní — avšak doplněny musí býti prý předpisy církevního zákoníku papežského a papežských dekretů, při čemž prý v případě kolise s obsahem řeholních stanov prioritní postavení přísluší zmíněným papežským předpisům, a dovozuje, že jmenovanou řeholní smlouvou založen pro něj nárok sustentační podle obsahu řeholních stanov, pro kongregaci tedy odpovídající tomu povinnost sustentační, a to na jeho doživotí, i pro případ, že by vyloučením přestál býti členem jejím (canon 671 č. 5 Codex juris canonici Pii X pontificis maximi jussu digestus Friburgi, Ratisbonae 1919, srv. canon 2299 § 3 tamže), kdež potom sustentaci tu nelze provésti jinak, než placením výživného v penězích, dovozuje dále, že sekularisační reskript římské kurie, správně řeholnické kongregace v Římě ze dne 26. listopadu 1918 jest ve skutečnosti propouštěcím dekretem, ale ovšem, ježto propuštění se stalo bez kanonického procesu, protismluvním a protizákonným, dále, že sustentace naturální se mu propuštěním odpírá, i přísluší prý mu tedy pro minulost i budoucnost nárok na peněžitou alimentaci. Ani strany ani nižší stolice neuznaly za vhodné, otázku přípustnosti pořadu práva aspoň si uvědomiti, neřku-li ji řešiti. Kongregace řeholní jest korporací (§ 26 obč. zák.) a, kdyby to byla korporace práva soukromého, jako na př. obyčejný spolek, byla by smlouva mezi ní a členem jejím založená přijetím jeho na základě stanov a podle obsahu jich smlouvou soukromoprávní, a jestliže by tedy ve stanovách zaručena byla členu sustentace, bylo by ovšem možno domáhati se jí pořadem práva. Tak na př. je-li ve stanovách spolku, na př. spolku obchodních cestujících, členu pro případ nemoci, invalidity nebo stáří zaručen jistý důchod, nemožno nárok ten uplatňovati jinak než před řádným soudem, pokud ovšem snad stanovy nepořídily jinak, zřídivše na př. soud rozhodčí. Avšak řeholní kongregace jsou korporacemi práva veřejného,

smlouva o přijetí do ní, jejíž obsah podávají řeholní regule (stanovy) a příslušné doplňovací předpisy církevního práva, jest tedy titulem veřejnoprávním a toho rázu jsou tedy i nároky z ní vyvozované, takže dle §u 1 j. n. na pořad práva nepatří. V podrobnosti toto: Řeholní kongregace nespádají ani pod spolkový zákon ze dne 26. listopadu 1852, čís. 253 ř. zák., ani pod spolkový zákon ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák., naopak stanoví § 3 lit. a) tohoto zákona, že duchovní kongregace posuzovati jest dle předpisů o nich daných. Tu pak § 31 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák., o úpravě zevních poměrů katolické církve odkazuje ohledně zevních poměrů klášterních společenstev v katolické církvi existujících na zvláštní předpisy ohledně nich stávající. Po zrušení konkordátu jest to min. nařízení ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. o duchovních řádech a kongregacích, jež však se netýče otázky, o níž tuto jde. Následkem toho zůstává otázka nároků toho druhu, jaký žalobce vznáší, vyhrazena církevní samosprávě. To vše jasně plyne z motivu k cit. zákonu ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák., církevní poměry upravujcímu. Tyto podávají nejprv historický přehled poměru církve ku státu a praví pak pod II. 2., že postavení, jež katolická církev toho času ve veřejném organismu zaujímá, jest postavení privilegované veřejné korporace, že opačný system, americký to system, spočívající na zásadě soukromoprávnosti církve, zvaný buď »volnou církví« anebo vyjadřovaný heslem rozluky státu od církve, nelze u nás uznati jednak proto, že jej nelze historicky zprostředkovati a jednak proto, že jej nelze prakticky dobře provésti, a proto tedy že i řečený zákon ponechává katolické církvi její posavadní veřejnoprávní postavení. Vývody motivů vrcholí pak v otázce (pod 3), které jsou to legislativní zásady, jež v přítomném zákonodárství zachovány býti mají, a v odpovědi na ni, že zákonodárství státní má se vztahovati jen na formy a meze církevního působení (»zevní právní poměry katolické církve«), a že kd' v tomto zřeteli zvláštní norma dána nebyla, nastupuje sama sebou církevní autonomie, které ovšem zásadně podléhají všechny vnitřní záležitosti církve (co se týče duchovního života, jako víry a pod.), tyto ovšem již v základě ustanovení čl. 15 st. zákl. zák., i jest pak toto právo sebecurčení a samosprávy církevní prohlášeno v motivech za svrchovanou zásadu našeho zákonodárství, a praví se tam dále, že volné praktikování ústavy (scil. církevní), jakož i jurisdikční i. ocí pro obor církevní platné, zejména i disciplíny, jest již zákonným uznáním církve samým zaručeno. Končně se tam podotýká, že péče o společenstevní zřízení a jeho volný vývoj vyžadují při rozsahu a důležitosti zřízení těch zvláštního státního dozoru (schvalování a zařízení společenstev, spolupůsobení při dosazování představenstev, pravidla pro občanský styk atd.), a tento dozor že je normován ve zvláštním návrhu zákona. K tomu doložiti jest, že tento návrh se zákonem nestal a máme co činiti jen se shora citovaným §em 31 zákona ze dne 7. května 1874, čís. 50 ř. zák., a min. nař. ze dne 13. června 1858, čís. 95 ř. zák. Poněvadž tedy řeholní kongregace je, jak i nauka uznává (Stubenrauch 8. vyd. 1902 k §u 26 I. 2 č. 2 str. 69, Tilsch Všeob. část str. 112), korporací veřejnoprávní, otázka, o níž ve sporu tomto jde, patří sice k úpravě zevních poměrů kat. církve, avšak zvláštních norem

státní zákonodárství o ní nedalo, a to nejen po stránce hmotné, ale ani po stránce formální, co se týče příslušnosti, tedy dle hořejšího nastupuje tu sama sebou církevní autonomie a tedy i příslušnost církevních úřadů, či »jurisdikční moc pro obor církevní platná«, i bylo proto tak rozhodnouti, jak se stalo (§ 42 j. n., § 477 čís. 6, 478, 1, 240, 1, 471 č. 7, 513 c. ř. s.).

Čís. 2714.

Šetřiti ustanovení čl. 343 obch. zák. jest prodávateli uloženo bezvýhradně, i tehdy, není-li zboží, o něž jde, dosud vyrobeno. Není-li prodávatel z této příčiny s to, by zachoval se dle čl. 343 obch. zák., nemůže požadovati na kupiteli náhradu škody, nýbrž pouze vykonati některá z ostatních práv čl. 354 obch. zák.

(Rozh. ze dne 12. června 1923, Rv I 1445/22.)

Žalovaný, koupiv od žalobkyně zboží (šampaňské láhve), měl zříditi akreditiv. Ježto však akreditivu nezřídil, domáhala se na něm žalobkyně náhrady zisku, jenž jí nesplněním obchodu ušel. O b a n i ž š í s o u d y žalobě vyhověly, o d v o l a c í s o u d uvedl v otázce, o níž tu jde, v d ů v o d e c h: Odvolatel má pravdu, že v tomto sporu třeba použití čl. 354 obch. zák. a že prodávatel, netrvá-li na splnění smlouvy ani od ní beze všeho ustoupiti nemíní, má právo — pokud se týče povinnost. zboží dle čl. 343 obch. zák. na kupitelův účet prodati a náhradu žádati. Avšak z tohoto pravidla, v němž se předpokládá, že prodávatel má prodané zboží po ruce, nutno činiti výjimku tam, kde zboží má býti teprve vyrobeno, jak tomu bylo v tomto případě. Nelze přec rozumně žádati, by prodávající strana v případě prodlení strany kupující dala zboží, k pozdější dodávce objednané, zhotoviti pouze za tím účelem, aby je mohla ve smyslu čl. 343 obch. zák. prodati a tak zjistiti škodu konkrétní, kterou jí má kupující nahraditi. Postupem takovým zvyšovalo by se bezdůvodně riziko strany prodávající, jež nemůže věděti, dostane-li se jí od strany kupující plná náhrada za to, o č zboží bude prodáno pod cenou nákupní, a nemohlo býti úmyslem zákonodárcovým, by riziko takové uvaloval na stranu, která chce smlouvu věrně a poctivě plniti. Nezbyvá tedy než přiznati v takovém případě straně prodávající nárok na náhradu škody i tenkrát, když zboží zhotoviti nedala a svépomocného prodeje dle čl. 343 obch. zák. neprovedla. Prvý soud přiznal tudíž právem žalobkyni zažalovaný nárok, který záleží pouze v náhradě ušlého zisku (čl. 283 obch. zák.), jehož výše byla bezvadným způsobem zjištěna.

N e j v y š š í s o u d žalobu zamítl.

D u v o d y:

Dovolání nelze upřiti oprávněnosti, pokud spatřuje nesprávné právní posouzení věci v právním názoru odvolacího soudu, že žalující firma, chtějíc požadovati na žalovaném místo plnění smlouvy ve smyslu čl. 354 obch. zák. náhradu škody, nebyla povinna šetřiti ustanovení čl. 343 obch. zák. a že nemusila provésti tak zvaný svépomocný prodej objednaného zboží. Odvolací soud má za to, že prodávatel jest povinen dle čl. 343 obch. zák. jen tenkrát zboží na kupitelův účet prodati, má-li